

PARLAMENT (SEJM I SENAT).

Zasada dwuizbowości.

Jedną z zasad Konstytucji jest zasada dwuizbowości Parlamentu, która zakłada istnienie dwóch odrębnych izb parlamentarnych(Sejm i Senat).

W Polsce międzywojennej dwuizbowy parlament występował zarówno na gruncie Konstytucji marcowej jak i kwietniowej.

Po II wojnie Senat został zlikwidowany. Konstytucja z 1952r. zgodnie z zasada jednolitej władzy państwowej nie przewidywała istnienia Senatu.

Aktualnie Senat stanowi druga izbę Parlamentu biorąc aktywny udział w procedurze ustawodawczej.

Zgromadzenie Narodowe jest to organ odrębny od sejmu i Senatu. W skład Zgromadzenia wchodzi posłowie i senatorowie, czyli Sejm i Senat, obradując wspólnie pod przewodnictwem Marszałka Sejmu lub w jego zastępstwie Marszałka Senatu w wypadkach ściśle określonych w Konstytucji:

- odbieranie przysięgi od nowo wybranego Prezydenta;
- decyduje o uznaniu trwałej niezdolności Prezydenta do sprawowania urzędu ze wzg. na stan zdrowia (uchwałą podjętą większością co najmniej **2/3 głosów ustawowej liczby członków** zgromadzenia.)
- decyduje o postawieniu **Prezydenta** w stan oskarżenia za naruszenie Konstytucji, ustawy lub za popełnienie przestępstwa **na wniosek co najmniej 140 członków zgromadzenia** (uchwałą podjętą większością co najmniej **2/3 głosów ustawowej liczby członków zgromadzenia**.)
- **Prezydent** może zwracać się z orędzim do Zgromadzenia Narodowego.

Zasady funkcjonowania Sejmu.

Kadencja jest to czas określony w Konstytucji, w którym Parlament działa zasadniczo w tym samym składzie pochodzącym z jednym z wyborów. Kadencje obu izb są równe. Sejm i Senat są wybierane na 4 letnie kadencje.

Kadencje Sejmu i Senatu rozpoczynają się z dniem zebrania się Sejmu na pierwsze posiedzenie i trwają do dnia poprzedzającego dzień zebrania się sejmowej kadencji.

Skutkiem upływu kadencji Sejmu jest zakończenie:

- funkcjonowania dotychczasowej Rady Ministrów;
- wraz z upływem kadencji Sejmu kończy się kadencja Senatu;
- projekty ustaw, które nie zostały rozpatrzone, muszą być ponownie wniesione po rozpoczęciu kadencji izby;

Przedłużenie kadencji.

W czasie stanu nadzwyczajnego oraz w ciągu 90 dni po jego zakończeniu nie może być skrócona kadencja Sejmu, a jeśli by kończyła się w tym okresie, ulega odpowiedniemu przedłużeniu.

Skrócenie kadencji.

Skrócenie kadencji Sejmu jest równoznaczne ze skróceniem kadencji Senatu. Dokonuje się Zarządzeniem Prezydenta po zasięgnięciu opinii Marszałka Sejmu i Senatu na mocy postanowienia, które wymaga ogłoszenia w Dzienniku Ustaw.

Skrócenie kadencji może wystąpić:

- w razie nieudzielenia przez Sejm wotum zaufania Radzie Ministrów zwykłą większością głosów w tak zwanej **trzeciej procedurze powoływania RM**(III Tryb powoływania RM). Prezydent ma wówczas obowiązek skrócenia kadencji i zarządzenia nowych wyborów.
- jeżeli w ciągu 4 miesięcy od dnia przedłożenia Sejmowi projektu **ustawy budżetowej** nie zostanie ona przedstawiona Prezydentowi do podpisu. Prezydent może wówczas w ciągu 14 dni zarządzić skrócenie kadencji Sejmu.

Sejm może skrócić swoją kadencję (samoskrócenie) uchwałą podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby posłów. Skrócenie kadencji Sejmu jest równoznaczne ze skróceniem kadencji Senatu.

Parlament obraduje permanentnie (ciągłość prac Sejmu). System permanentnych prac polega na tym, że dana izba na mocy własnych decyzji lub decyzji swego kierownictwa, może zebrać się zawsze na posiedzenie i obradować w czasie całej swej kadencji. Częstotliwość posiedzeń zależy od posiedzeń izby.

Zasada jawności obrad Sejmu.

- jeżeli wymaga tego sytuacja państwa, może bezwzględną liczbą głosów w obecności co najmniej 1/2 ustawowej liczby posłów.
- rozpatrywanie projektów ustaw w trzech czytaniach;
- uchwalanie ustaw zwykłą większością głosów w obecności co najmniej 1/2 ustawowej liczby posłów;
- zróżnicowanie uprawnień Senatu w procesie uchwalania ustaw;

Ustawę uchwaloną przez Sejm, Marszałek Sejmu przekazuje Senatowi.

Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy może:

- przyjąć ją bez zmian
- uchwalić poprawki
- uchwalić odrzucenie jej w całości

Jeżeli Senat w ciągu 30 dni od przekazania ustawy nie podejmie uchwały, wówczas ustawę uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm.

Uchwałą Senatu odrzucającą ustawę albo poprawkę zaproponowaną przez Senat uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej 1/2 ustawowej liczby posłów.

ORGANY SEJMU I SENATU.

- **Marszałek Sejmu** jest to kierowniczy jednoosobowy organ Sejmu. Wybór Marszałka jest dokonywany na pierwszym posiedzeniu nowo wybranego Sejmu. Kandydata na Marszałka oraz wicemarszałków Sejmu może zgłosić grupa co najmniej 15 posłów. Wybór następuje w głosowaniu imiennym **bezwzględną większością głosów**.

Marszałek sejmu

- przewodniczy obradom Sejmu;
- strzeże praw Sejmu oraz reprezentuje Sejm na zewnątrz;
- Zarządza wyborem Prezydenta;
- występowanie do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności prawa z Konstytucją.
- występowanie do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta.
- występowanie z wnioskiem do Trybunału gdy poseł nie przestrzega zakazu nie prowadzenia działalności gospodarczej.

Liczbę wicemarszałków ustala Sejm na mocy ustawy.

Prezydium Sejmu

W skład wchodzi Marszałek i wicemarszałkowie. Kompetencje:

- uchwalanie prac Sejmu po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów;
- dokonywanie wykładni regulaminu Sejmu
- organizowanie współpracy między komisjami sejmowymi i koordynowaniem ich działania;

Konwent Seniorów

W skład wchodzi Marszałek, wicemarszałkowie, szefowie klubów poselskich oraz klubów parlamentarnych.

Jest to organ o charakterze opiniodawczym i doradczym wzg. Marszałka i Prezydenta.

Opiniuje:

- projekty prac Sejmu
- projekty porządku dziennego
- wnioski co do wyborów przez Sejm jego organów
- wnioski dotyczące trybów posiedzenia i dyskusji

Komisja parlamentarna

- rozpatrują i przygotowują sprawy stanowiące przedmiot prac izby. Wyróżniamy komisje stałe, czyli powoływane na całą kadencję.
- komisje nadzwyczajne mogą być powoływane do załatwienia określonej sprawy;

Koła i kluby poselskie.

W Sejmie klub tworzy co najmniej 15 posłów. Koło tworzy co najmniej 3 posłów.

W Senacie klub tworzy 7 posłów a koło 3 posłów.

Poseł lub Senator mogą należeć tylko do jednego klubu lub koła.

Utworzenie klubu, koła nie wymaga zgody izby. Marszałek powinien być tylko o tym poinformowany.

MANDAT POSELSKI

Posłowie są przedstawicielami całego narodu, nie są związani instrukcjami swoich wyborców. Mandat przedstawicielski ma zatem charakter wolny.

Cechy tego mandatu:

- ma charakter generalny, co oznacza, że poseł wyraża wolę całego narodu, a nie wole swoich wyborców czy partii politycznej;
- ma charakter niezależny. Poseł nie jest prawnie związany wolą wyborców. Nie ma on obowiązku uzgadniania z wyborcami. Niezależność poselska jest zabezpieczona rozwiązaniami przyjętymi w konstytucji.
- mandat ma charakter nieodwoływalny, co oznacza, że wyborcy nie mogą cofnąć posłowi udzielonego poparcia. Poseł ma obowiązek brać czynny udział w posiedzeniu Sejmu, brać udział w pracach komisji, uczestniczyć w obradach Sejmu.

Immunitet parlamentarny(nietykalność).

Immunitet materialny polega na tym, że poseł nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za swoją działalność wchodzącą w zakres sprawowania mandatu poselskiego ani w czasie jego trwania ani po jego wygaśnięciu.

Za taką działalność poseł odpowiada wyłącznie przed Sejmem, a w przypadku naruszenia praw osób trzecich może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej tylko za zgodą Sejmu.

Immunitet materialny ma charakter trwały, nie jest możliwe zrzeczenie się przez posła immunitetu materialnego ani odebranie tego przywileju na mocy uchwały izby.

Immunitet formalny ma charakter nie trwały, co oznacza, że ochrona nim przewidziana ustaje z chwilą wygaśnięcia mandatu.

Polega na tym, że poseł nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej i karno-administracyjnej, jeżeli zgody na to nie udzieli Sejm.

Immunitet ten dotyczy wszystkich czynów, popełnionych przez posła, bez wzg. na które podlegają odpowiedzialności karnej to czy mają związek z wykonywaniem mandatu i niezależnie od tego czy zostały popełnione przed uzyskaniem mandatu czy w trakcie jego sprawowania.

Postępowanie karne wszczęte wobec osoby przed dniem wyboru jej na posła ulega na żądanie Sejmu zawieszeniu do czasu wygaśnięcia mandatu w tym czasie ulega zawieszeniu bieg przedawnienia.

Jeżeli czyn został popełniony po uzyskaniu mandatu lub postępowanie wszczęto w trakcie sprawowania mandatu to prowadzenie postępowania karnego jest niedopuszczalne przed uprzednią zgodą izby.

W przypadku podjęcia uchwały większością bezwzględną głosów, immunitet zostaje uchylony i poseł sam może wyrazić zgodę na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej. Może zrzec się immunitetu formalnego.

STANY NADZWYCZAJNE

Stany nadzwyczajne wywołują skutki w sferze wewnętrznej w przeciwieństwie do stanu wojny.

O stanie wojny i zawarciu pokoju decyduje Sejm w imieniu RP. Sejm może podjąć uchwałę o stanie wojny w dwóch przypadkach:

- w razie zbrojnej napaści na terytorium Polski;
- gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji.

Jeżeli sejm nie może zebrać się na posiedzenie, o stanie wojny postanawia Prezydent RP.

Wyróżniamy 3 stany nadzwyczajne:

1. wojenny
2. wyjątkowy
3. Klęski żywiołowej.

Stany nadzwyczajne mogą być wprowadzone jedynie w sytuacjach szczególnych zagrożeń i jeżeli zwykłe środki konstytucyjne są niewystarczające(środki ujęte w Rozdz. I-X).

Stan nadzwyczajny może być wprowadzony tylko na podstawie ustawy w drodze rozporządzenia, które podlega dodatkowemu podaniu do publicznej wiadomości.

Stan wojenny oraz wyjątkowy wprowadza Prezydent RP na wniosek Rady Ministrów.

Stan klęski żywiołowej wprowadza Rada Ministrów.

W czasie stanu nadzwyczajnego nie mogą być zmienione: Konstytucja, ordynacje wyborcze do Sejmu, Senatu i organów samorządu terytorialnego.

Ustawa o wyborze Prezydenta RP oraz ustawy o stanach nadzwyczajnych.

W czasie stanu nadzwyczajnego oraz w ciągu 90 dni po jego zakończeniu, nie może być skrócona kadencja Sejmu, przeprowadzone referendum ogólnokrajowe, nie mogą być przeprowadzone wybory do Sejmu, Senatu, organów samorządu terytorialnego oraz wybory Prezydenta RP. Kadencje tych organów ulegają odpowiedniemu przedłużeniu.

Przesłanki wprowadzenia stanu wojennego:

1. Zewnętrzne zagrożenie państwa
2. Zbrojna napaść na terytorium RP;
3. Gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji.

Przesłanki wprowadzenia stanu wyjątkowego:

1. W razie zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa;
2. Bezpieczeństwa obywateli
3. Zagrożenie porządku publicznego

W przypadku wystąpienia tych przesłanek Prezydent może wprowadzić stan wyjątkowy na czas oznaczony nie dłużej niż 90 dni. Przedłużenie stanu wyjątkowego może wystąpić tylko raz na czas nie dłuższy niż 60 dni.

Rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wojennego lub wyjątkowego, Prezydent w ciągu 48 godz. przedstawia Sejmowi.

Sejm niezwłocznie rozpatruje rozporządzenie Prezydenta i w sytuacji, gdy uzna że nie zachodzą konstytucyjne przesłanki może je uchylić bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej 1/2 ustawowej liczby posłów.

Stan klęski żywiołowej może być wprowadzony w celu zapobieżenia skutkom katastrofy naturalnych lub awarii technicznej.

Może wprowadzić stan klęski żyw. na części albo na całym terytorium państwa na czas oznaczony nie dłuższy niż 30 dni.

Przedłużenie tego stanu może nastąpić tylko za zgodą Sejmu. W czasie stanu nadzwyczajnego może dojść do ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela.

Niedopuszczalne jest jednak ograniczenie wolności i praw człowieka i obywatela wyłącznie z powodu rasy, płci, języka, wyznania lub jego braku, pochodzenia społecznego, urodzenia oraz majątku.